

Plàtan d'ombra

Informació botànica:

Família: PLATANÀCIES, formada únicament pel gènere *Platanus*.

El plàtan és un arbre caducifoli, gran i majestuós, fàcil de reconèixer per la escorça, que es desprèn en plaques irregulars i presenta una coloració que varia del gris al groc i al verd. Les fulles, que apareixen a la primavera i cauen a la tardor, són gran i palmades, amb 3-5-7-lòbuls. Les flors femenines i masculines creixen en inflorescències separades sobre la mateixa planta. Són petites esferes, pròximes a un cm de diàmetre; les femenines d'un to rogenc i amb petits ganxos i les masculines llises i es van desfent a mida que alliberen el pol·len. El fruit és una esfera de 3 a 4 centímetres de diàmetre, que perdura a l'arbre fins la primavera següent.

És una planta habitual a l'entorn urbà i urbanitzat, plantat a carrers, passeigs, parcs i jardins. També està present als marges d'algunes carreteres i camins i creix a la vora d'alguns rius. També hi ha algunes plantacions forestals.

Fig. 1. Visió general d'un passeig urbà amb plàtans d'ombra i detalls de la fulla, les inflorescències masculines i femenines i (a baix) del fruit, de l'escorça del tronc i d'una inflorescència alliberant pol·len.

Nom científic (espècie): *Platanus x hybrida* (és un híbrid de *P. orientalis* i *P. occidentalis*)

Noms comuns:

Català: Plàtan d'ombra, Plàtan de carrer, Plataner

Castellano: Plátano común, plátano de sombra, Plátano de Londres, Plátano de paseo.

Euskera: Albo, Platano arrunta.

Galego: Plátano, Pradeiro.

Informació aerobiològica:

El plàtan d'ombra presenta una pol·linització primaveral, curta i molt intensa durant unes 3 - 5 setmanes. En els llocs on hi ha molts arbres de plàtan, és possible que es trobi pol·len a l'aire de manera continuada si bé en baixes quantitats i que a la tardor, durant la caiguda de la fulla, hi hagi reflotament d'aquest pol·len.

A continuació es mostra el calendari pol·línic, amb informació de la distribució d'aquest tipus de pol·len al llarg de l'any a cada una de les estacions de la Xarxa Aerobiològica de Catalunya. Per a més informació consulteu <https://aerobiologia.cat>.

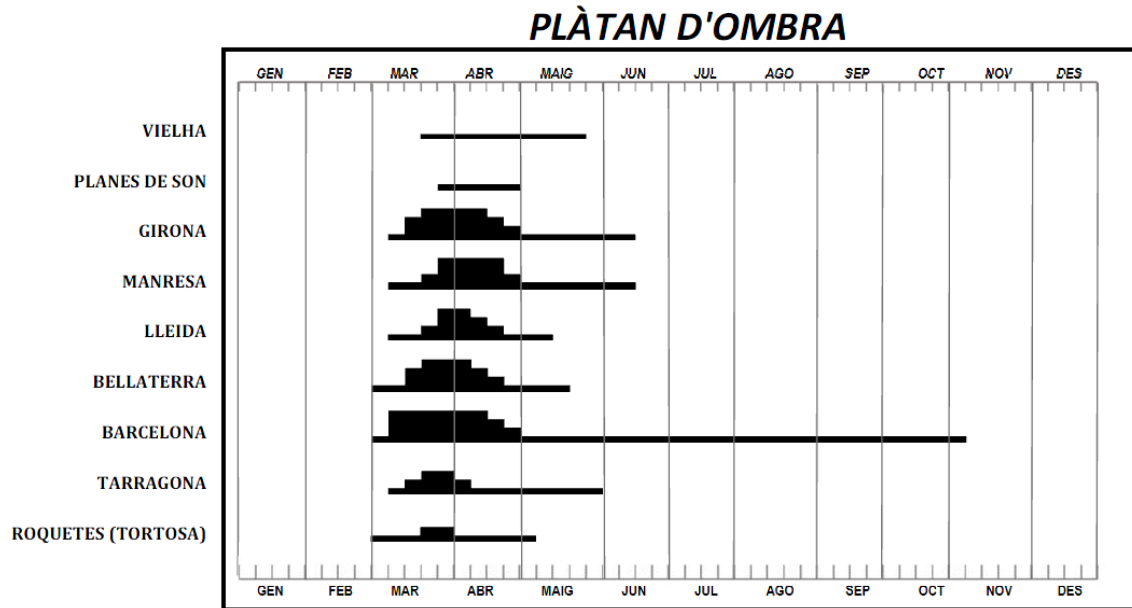

Fig. 2. Dinàmica comparada dels nivells de pol·len de plàtan d'ombra a Catalunya i del risc d'al·lèrgia.

	Nivells	Concentracions	Al·lèrgies
	1. Baix	Poc important	Rares
	2. Mig	Mitjanes	Risc possible
	3. Alt	Molt elevades	Risc important
	4. Molt Alt	Màximes	Risc màxim

Observació: Prop de les plantes en flor els nivells poden ser més alts que els indicats

Informació mèdica:

El pol·len de plàtan és responsable d'un gran nombre d'al·lèrgies a l'inici de la primavera i aquestes poden començar de manera molt brusca perquè la pol·linització és molt sobtada.

Coincidint amb la pol·linització del plàtan sol haver-hi la dispersió dels fruits de l'any anterior, que es desfan i el vent s'emporta les petites llavors envoltades de pèls que formaven el fruit esfèric. Moltes persones pateixen problemes d'irritació (no és al·lèrgia) durant aquesta dispersió.

Les persones al·lèrgiques al pol·len de plàtan d'ombra pot patir reaccions creuades amb alguns aliments d'origen vegetal com préssec, poma, fruits secs (avellana, nous, cacauet..). Malgrat el nom de la planta, no hi ha problemes amb la ingesta de les fruites plàtan i banana, que provenen de plantes ben diferents (un tipus de palmeres).

Consells per a persones amb al·lèrgia al pol·len de Plàtan d'ombra

- Conèixer (amb un diagnòstic mèdic) quin és el pol·len causant de la al·lèrgia.
- Mantenir-se informat dels nivells de pol·len al·lèrgogen a la zona habitual i informar-se dels nivells a les zones on s'ha d'anar o es planifica anar. És recomanable adaptar els desplaçaments voluntaris (cap de setmana, vacances...) a zones on no hi hagi l'al·lèrgen que ens afecta. El web <https://aerobiologia.cat> mostra informació actualitzada dels nivells de pol·len a Catalunya i com accedir a informació d'altres zones geogràfiques. Pots donar-te d'alta (i de baixa) a rebre el butlletí setmanal a: <https://aerobiologia.cat/pia/ca/subscribe#newsletter>.
- Si es noten "problemes" fora de l'època habitual, consultar amb l'al·lèrgòleg, per estudiar si s'ha produït una sensibilització a altres al·lèrgens.
- Aprendre a reconèixer la planta productora del pol·len que ens causa al·lèrgia i, sobretot, com és la seva flor, des que es comença a formar i mentre està alliberant el pol·len.
- Tenir ubicada en l'entorn habitual (casa, escola, feina...) la planta que ens causa al·lèrgia i evitar al màxim acostar-nos-hi quan veiem que comença a tenir flors obertes i fins que acabi la floració.
- Durant l'època de pol·linització,
  - si s'està a l'exterior, protegir-se els ulls amb ulleres i el nas i la boca amb un mocador o una mascareta que ajudin a filtrar l'aire.
  - si es va en cotxe, viatjar amb les finestres tancades i amb filtre anti-pol·len; si es va en moto o en bicicleta seguir el consell anterior.
  - canviar-se la roba a l'arribar a casa i rentar-la abans d'utilitzar-la de nou.
  - fer assecar la roba a l'interior, per evitar que hi quedi retintut l'al·lèrgen que ens afecta.
  - rentar-se el cabell o evitar el seu contacte amb el coixí a l'anar a dormir, ja que haurà retintut les partícules que hi havia a l'aire.
  - ventilar les habitacions durant 5-10 minuts, a ser possible abans de que es faci clar o ben aviat, perquè normalment a aquesta franja horària hi haurà poc pol·len a l'aire.
  - rentar els vegetals frescos abans de menjar-los, ja que poden ser portadors de grans de pol·len.
  - atenció als dies amb vent, secs i solejats, perquè solen tenir concentracions més elevades de pol·len.
  - les hores centrals del dia solen ser les de concentracions pol·líniques més elevades.
  - el fet d'estar refredat, la contaminació ambiental, els esforços físics, la presència de perfums, tabac, insecticides, laques... poden agreujar els símptomes.